

1.	Samo je jedan metal u elementarnome stanju crvenosmeđe boje.		
	1.a) Navedi ime i kemijski simbol toga elementa. <u>bakar, Cu</u>		0,5 bodova
	1.b) Napiši raspored elektrona po ljuskama u atomu opisanoga kemijskog elementa. <u>2, 8, 18, 1</u>		0,5 bodova
	1.c) Izračunaj približnu vrijednost polumjera atoma opisanoga kemijskog elementa ako na duljinu 1,00 mm stane 4,00 milijuna atoma. Polumjer izrazi u pikometrima. $r(\text{Cu}) = \frac{l}{2 \cdot N} = \frac{1,00 \cdot 10^{-3} \text{ m}}{2 \cdot 4,00 \cdot 10^6} = 1,25 \cdot 10^{-10} \text{ m} = 125 \text{ pm}$	točan izraz za računanje polumjera atoma: 0,5 bodova točno numeričko rješenje polumjera atoma s pripadajućom mjernom jedinicom: 0,5 bodova	2 × 0,5 = 1 bod
	1.d) Koliko je atoma opisanoga kemijskog elementa u uzorku od 10 mg? $m_a(\text{Cu}) = A_r(\text{Cu}) \cdot u = 63,55 \cdot 1,6605 \cdot 10^{-24} \text{ g} = 1,05 \cdot 10^{-22} \text{ g}$ $N(\text{Cu}) = \frac{m(\text{uzorka})}{m_a(\text{Cu})} = \frac{10 \cdot 10^{-3} \text{ g}}{1,05 \cdot 10^{-22} \text{ g}} = 9,5 \cdot 10^{19}$	točan izraz za računanje mase atoma: 0,5 bodova točan izraz za računanje broja atoma u uzorku: 0,5 bodova točno numeričko rješenje mase atoma s pripadajućom mjernom jedinicom: 0,5 bodova točno numeričko rješenje broja atoma u uzorku: 0,5 bodova	4 × 0,5 = 2 boda
	ostv.	maks.	4

2.	Ida je u laboratoriju razvijala bezbojan plin gušći od zraka koji ne gori, ali podržava gorenje. Plin je pripravila tako što je žarila kristaliće ljubičaste boje (spoj A). Formulska jedinka spoja A sadržava atome kemijskih elemenata s protonskim brojevima 19, 25 i 8 u brojevnome omjeru 1 : 1 : 4.		
	2.a) Napiši kemijsko ime spoja A. <u>kalijev permanganat</u>		0,5 bodova
	Žarenjem su uz bezbojan plin nastale i dvije krutine (spojevi B i C). Formulska jedinka spoja B u svom sastavu također sadržava atome kemijskih elemenata s protonskim brojevima 19, 25 i 8, ali u brojevnome omjeru 2 : 1 : 4, dok formulska jedinka spoja C sadržava atome kemijskih elemenata s protonskim brojevima 25 i 8 u brojevnome omjeru 1 : 2.		
	2.b) Napiši kemijsko ime spoja B. <u>kalijev manganat</u>		0,5 bodova
	2.c) Napiši kemijsko ime spoja C. <u>manganov(IV) oksid</u>		0,5 bodova
2.d) Napiši jednadžbu kemijske reakcije žarenja spoja A. Navedi agregacijska stanja reaktanata i produkata. <u>$2 \text{KMnO}_4 (\text{s}) \rightarrow \text{O}_2 (\text{g}) + \text{K}_2\text{MnO}_4 (\text{s}) + \text{MnO}_2 (\text{s})$</u>	2.d) JKR izjednačen po masi i naboju točno navedena agregacijska stanja svih sudionika JKR	1 bod 0,5 bodova	
	ostv.	maks.	3

3. U svakome nizu **zaokruži** formulu molekule čiji se prostorni oblik razlikuje od prostornih oblika ostalih molekula u nizu.

Zaokruženu molekulu prikaži Lewisovom strukturnom formulom i opiši prostorni oblik molekule (geometriju molekule).

	Molekulska formula	Lewisova strukturna formula	naziv prostornoga oblika molekule
2.a)	BCl₃ , NH ₃ , PCl ₃ , PH ₃		trigonska ili planarna
2.b)	CCl ₄ , SiH ₄ , SF₄ , CH ₄		poput ljujačke ili ljujkav oblik ili oblik klackalice ili iskrivljeni/deformirani tetraedar
2.c)	H ₂ O, CO₂ , H ₂ S, OCl ₂		linearna
2.d)	O ₃ , SO ₂ , CS₂ , SeO ₂		linearna

točno zaokružena čestica

točno nacrtana Lewisova strukturna formula

točno napisana geometrija molekule

Napomena za ispravljače: ne priznati ništa drugo osim ponuđenih rješenja

4 × 0,5 = 2 boda

4 × 0,5 = 2 boda

4 × 0,5 = 2 boda

ostv. maks.

6

4. Pored naziva tvari u tablici napiši njihove kemijske formule.

4.a)	suhi led	CO ₂
4.b)	mravlja kiselina	HCOOH
4.c)	soda bikarbona	NaHCO ₃
4.d)	gašeno vapno	Ca(OH) ₂

4 × 0,5 = 2 boda

ostv. maks.

2

5. Popuni tablicu. Napiši kemijske formule zadanih spojeva, formulske jedinice rastavi na ione te ih prikaži Lewisovim strukturnim formulama.

ime kemijskoga spoja	kemijska formula	ioni	Lewisova strukturna formula iona
magnezijev jodat	$Mg(IO_3)_2$	Mg^{2+} IO_3^- ili Mg^{2+} $2IO_3^-$	Mg^{2+}
natrijev hipoklorit	$NaOCl$	Na^+ OCl^-	Na^+
kalijev sulfat	K_2SO_4	K^+ SO_4^{2-} ili $2K^+$ SO_4^{2-}	$2 K^+$

točna kemijska formula spoja
točno rastavljen spoj na ione
točno prikazana Lewisova strukturna formula

$3 \times 0,5 = 1,5$
 $3 \times 0,5 = 1,5$
 $3 \times 0,5 = 1,5$

ostv.	maks.
	4,5

6. Poveži navedene tvari (A–H) s postupcima ili reagensima (1–8) kojima ih možeš dokazati tako što ćeš u prazna mjesta pokraj brojeva napisati odgovarajuće slovo.

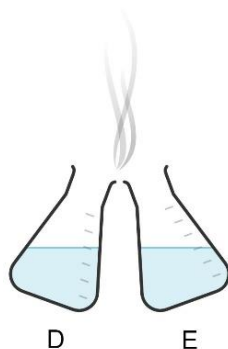
1	C	fenolftalein
2	E	plavi lakmus-papir
3	F	vapnena voda
4	H	bojenje plamena
5	D	Fehlingov reagens
6	G	Lugolova otopina
7	B	bromna voda
8	A	biuret reakcija

A	bjelanjak jajeta
B	etin
C	vodena otopina amonijaka
D	glukoza
E	limunov sok
F	ugljikov(IV) oksid
G	kuhana tjestenina
H	vodena otopina kalijeve soli

$8 \times 0,5 = 4$ boda

ostv.	maks.
	4

- 7.** U tikvicama označenima slovima D i E nalaze se bistre bezbojne tekućine od kojih je jedna koncentrirana amonijeva lužina, a druga koncentrirana klorovodična kiselina. Približavanjem dviju tikvica iznad otvora može se primijetiti bijeli dim.

- 7.a)** Napiši jednadžbu kemijske reakcije koja se dogodila iznad otvora tikvica (produkt je bijeli dim). Navedi agregacijska stanja reaktanata i produkata.

JKR izjednačen po masi i naboju
točno navedena agregacijska stanja svih sudionika JKR

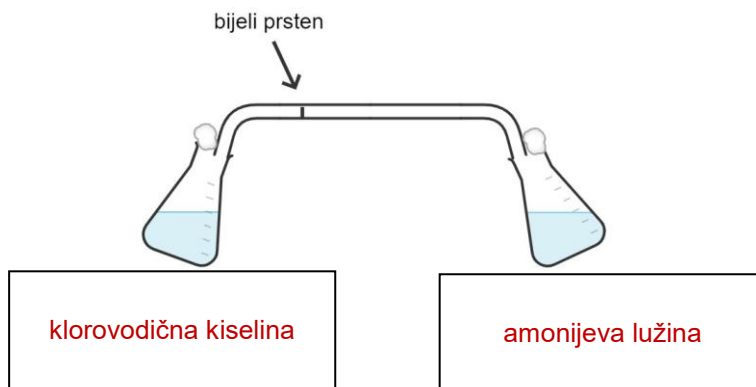
1 bod
0,5 bodova

- 7.b)** Imenuj nastali produkt.

amonijev klorid

0,5 bodova

Kako bi otkrio u kojoj se tikvici nalazi koja otopina, Darko je postavio aparaturu kao na slici. Nakon nekoga vremena u cijevi se na označenome mjestu pojavio bijeli prsten.

- 7.c)** U kvadratiće ispod tikvica upiši nazive otopina koje se nalaze u tikvicama.

0,5 bodova

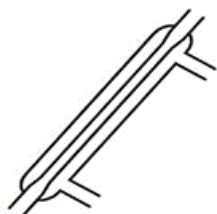
- 7.d)** Zašto bijeli prsten nije na sredini cijevi, nego je pomaknut bliže jednoj tikvici?

Jer se molekule amonijaka gibaju brže od molekula klorovodika.

0,5 bodova

ostv.	maks.
	3

8. Imenuj kemijski pribor i posuđe sa slike.

A

B

C

D

A Liebigovo hladilo

B piknometar

C bireta

D epruveta za odsisavanje

4 × 0,5 = 2 boda

ostv.	maks.
	2

9. Ako je navedena tvrdnja točna, zaokruži T. Ako je navedena tvrdnja netočna, zaokruži N.

Druga energija ionizacije kalcija veća je od druge energije ionizacije kalija.

T N

Energija veze u molekuli klora veća je od one u molekuli vodika.

T N

Isparavanje je kemijska promjena iz tekućega agregacijskog stanja u plinovito.

T N

Jod je u čvrstom stanju sivocrne boje, a pare su mu ljubičaste.

T N

Magnetska svojstva pokazuju željezo, nikal i kobalt.

T N

Ukupan broj subatomske čestice u atomu ¹⁸O jednak je broju protona u atomu željeza.

T N

6 × 0,5 = 3 boda

ostv.	maks.
	3

10. Otapanjem 28,41 g hidratne soli Na₂B₄O₇ · x H₂O u 721,59 g vode nastaje otopina u kojoj je maseni udio soli 2,0 %. Izračunaj broj molekula vode u formulskoj jedinici hidratne soli.

$$m(\text{Na}_2\text{B}_4\text{O}_7 \cdot x\text{H}_2\text{O}) = m(\text{Na}_2\text{B}_4\text{O}_7) + m(\text{H}_2\text{O}) = 721,59 \text{ g} + 28,41 \text{ g} = 750 \text{ g}$$

$$m(\text{Na}_2\text{B}_4\text{O}_7) = w(\text{Na}_2\text{B}_4\text{O}_7) \cdot m(\text{otopina}) = 0,02 \cdot 750 \text{ g} = 15 \text{ g}$$

$$\frac{28,41 \text{ g}}{15 \text{ g}} = \frac{x}{201,22}$$

$$x = 381,11$$

$$M_r(x \cdot \text{H}_2\text{O}) = M_r(\text{Na}_2\text{B}_4\text{O}_7 \cdot x\text{H}_2\text{O}) - M_r(\text{Na}_2\text{B}_4\text{O}_7) = 381,1 - 201,22 = 180$$

$$N(\text{H}_2\text{O}) = 180 : 18 = 10$$

točno numeričko rješenje mase otopine s pripadajućom mjernom jedinicom
 točno numeričko rješenje mase soli u vodi s pripadajućom mjernom jedinicom
 izračunana relativna molekulska masa svih molekula vode u spoju
 izračunan broj molekula vode u spoju
 Ili točno riješeno nekim drugim pravilnim postupkom: 2 boda

0,5 bodova
 0,5 bodova
 0,5 bodova
 0,5 bodova

ostv.	maks.
	2

11. Propan je plin koji se dobiva iz nafte i zemnoga plina.

11.a) Nacrtaj strukturnu formulu molekule propana veznim crticama.

0,5 bodova

11.b) Napiši jednadžbu kemijske reakcije izgaranja propana uz dovoljno kisika. Navedi agregacijska stanja svih sudionika.

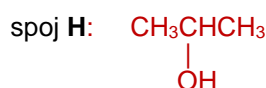

JKR izjednačena po masi i naboju 1 bod

JKR točno navedena agregacijska stanja svih sudionika 0,5 bodova

1 + 0,5 = 1,5 bodova

11.c) Napiši strukturne formule kemijskih spojeva **G** i **H** koji imaju jednak broj atoma ugljika kao propan, zasićeni su te imaju po jednu hidroksilnu skupinu.

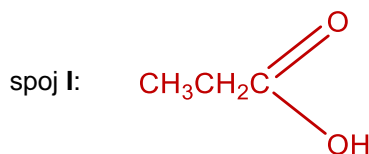
2 × 0,5 = 1 bod

11.d) Napiši imena spojeva **G** i **H** iz zadatka 11.c).

2 × 0,5 = 1 bod

11.e) Napiši strukturnu formulu spoja **I** koji ima jednak ukupni broj atoma ugljika kao propan, zasićen je te sadržava jednu karboksilnu skupinu.

0,5 bodova

11.f) Napiši ime kemijskoga spoja **I** iz zadatka 11.e).

0,5 bodova

11.g) Napiši kemijsku formulu i ime kemijskoga spoja koji uz vodu nastaje reakcijom natrijeve lužine i spoja **I**:

2 × 0,5 = 1 bod

11.h) Nacrtaj strukturnu formulu propena veznim crticama.

0,5 bodova

11.i) Nacrtaj strukturnu formulu propina veznim crticama.

0,5 bodova

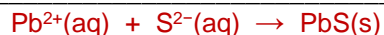
ostv.	maks.
	7

12. Napiši jednadžbe kemijskih reakcija opisanih promjena. Potrebno je navesti i agregacijska stanja.

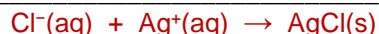
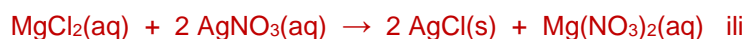
12.a) Raspad vodikova peroksida.

12.b) Taloženje olova(II) sulfida miješanjem otopina olova(II) nitrata i natrijeva sulfida.

12.c) Nastajanje bijeloga taloga dokapavanjem vodene otopine srebrova nitrata u otopinu magnezijeva klorida.

12.d) Zagrijavanje smjese amonijeva klorida i kalcijeva oksida pri čemu se razvija bezbojan plin oštrog mirisa.

svaka JKR izjednačena po masi i naboju
točno napisana agregacijska stanja u svakoj JKR

4 × 1 = 4 boda
4 × 0,5 = 2 boda

ostv.	maks.
	6

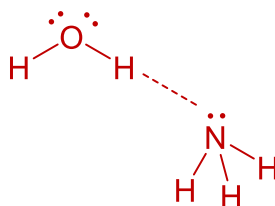
13. Napiši koje su dominantne međumolekuleske interakcije između molekula različitih tvari u pojedinim smjesama pri normalnim uvjetima (0 °C i tlaku 101 325 Pa):

	smjesa	dominantno međudjelovanje
13.a)	propan i butan	inducirani dipol – inducirani dipol ili Londonova privlačna sila
13.b)	kisik i sumprov(IV) oksid	inducirani dipol – dipol
13.c)	metanol i etanol	vodikova veza
13.d)	dušik i kisik	inducirani dipol – inducirani dipol ili Londonova privlačna sila

4 × 0,5 = 2 boda

13.e) Crtežom prikaži vodikovu vezu između molekula amonijaka i vode.

Molekule je potrebno prikazati Lewisovim strukturnim formulama.

točno nacrtana vodikova veza
točno prikazane Lewisove strukturne formule amonijaka i vode

0,5 bodova
0,5 bodova

ostv.	maks.
	3

14.

Zaokruži točan odgovor.

Nastankom kemijske veze u molekuli kisika:

- A) energija se oslobađa, proces je egzoterman
- B) energija se veže, proces je egzoterman
- C) energija se oslobađa, proces je endoterman
- D) energija se veže, proces je endoterman

Točan odgovor A

0,5 bodova

ostv.	maks.
	0,5

1. stranica

+

2. stranica

+

3. stranica

+

4. stranica

+

5. stranica

+

6. stranica

+

7. stranica

+

8. stranica

=

Ukupni bodovi

	50
--	----